

Faptul juridic licit ca izvor de obligații

VASILE-SORIN CURPĂN

CONSTANTIN-FLORENTIN GRĂDINARU

COSMIN-ȘTEFAN BURLEANU

Consideratii generale

Juristii moderni au impus doua concepte: cvasicontract si cvsidelict.

Codul civil, in art. 986, prevede expres: "Cvasicontractul este un fapt licit si voluntar din care se naste o obligatie catre o alta persoana sau obligatiune reciproca intre parti". Cele doua forme ale cvasicontractului reglementate de Codul civil sunt gestiunea de afaceri si plata nedatorata.

Notiunea de cvasicontract a fost considerata insa inutila si inexacta sau nestiintifica. Argumentele pe care s-a intemeiat respingerea notiunii de cvasicontract au fost diferite. Marea majoritate a autorilor includ insa in categoria cvasicontractelor gestiunea de afaceri, plata nedatorata si imbogatirea fara just temeii. Este incontestabil ca art. 986-997 Cod civil reglementeaza sub denumirea expresa de cvasicontracte un izvor distinct de obligatii.

Un asemenea izvor de obligatii il constituie faptul licit si voluntar al unei persoane, asa cum, de altfel, il constituie si faptul ilicit (art. 998-999 Cod civil). Insi art. 986 Cod civil defineste expres cvasicontractul ca "un fapt licit si voluntar", motiv pentru care vom trata gestiunea de afaceri, plata nedatorata si imbogatirea fara just temeii sub notiune de fapt licit ca izvor de obligatii. Cele trei operatiuni juridice nu pot fi incluse in categoria contractelor sau delictelor. Absenta acordului de vointe le exclude din sfera contractelor, iar pentru ca genereaza obligatii in afara oricarei culpe, face sa nu fie incluse in domeniul delictelor.

Gestiunea de afaceri

1. Definitie. Reglementare.

Vom defini gestiunea de afaceri sau gestiunea intereselor altei persoane ca fiind acel fapt juridic licit prin care o persoana (numita gerant) savarseste din proprie initiativa acte juridice sau fapte materiale, in folosul sau in interesul altei persoane (numita gerat).

Institutia gestiunii de afaceri este reglementata in art. 987-991 Cod civil. S-a considerat ca, desi faptul juridic licit si voluntar constituie un act unilateral de vointa, el produce efecte sinalagmatice atat pentru gerat cat si gerant. La gestiunea de afaceri o persoana actioneaza in interesul alteia, fara sa fi fost imputernicita de aceasta. De exemplu, o persoana lipseste de la domiciliu si in absenta ei se defecteaza instalatia de apa. Un vecin intervine, fie efectuand el inusi reparatia, fie apeland la un specialist

pentru a face remedierea. Proprietarul instalatiei are calitatea de gerat, iar vecinul care a intervenit are calitatea de gerant.

Ca izvor de obligatii, gestiunea de afaceri se fundamenteaza pe ideea justa de echitate, conturata si in practica judiciara, ca persoana care a intervenit in profitul alteia sa fie despagubita pentru cheltuielile efectuate.

Cofiguratia juridica distincta a gestiunii de afaceri se contureaza mai ales cand este examinata in raport cu institutiile juridice inrudite. In acest sens, gestiunea de afaceri nu se confunda cu raspunderea delictuala (deoarece nu i se poate imputa vreo culpa gerantului), cu mandatul tacit (cele doua institutii deosebindu-se sub aspectul conditiilor de validitate si a efectelor), cu imbogatirea fara just teme (deoarece obligatia gerantului de a-l despagubi pe gerant nu este consecinta sporirii patrimoniului sau) sau cu actul unilateral (deoarece gerantul nu actioneaza cu intentia de a se obliga).

Ca fapt ligit si voluntar, gestiunea de afaceri constituie un izvor distinct de obligatii.

2. Conditile in care ia nastere gestiunea de afaceri.

a) Geratul sa actioneze din propria sa initiativa, fara vreo insarcinare prealabila. Nu trebuie sa fi existat vreo intelegere anterioara intre gerat si gerant.

Obligatia de despagubire a gerantului nu provine din contract, acesta fiind si motivul pentru care Codul civil include gestiunea de afaceri in cvasicontracte.

In cazul in care geratul s-ar opune actului gerantului, acesta este obligat sa intrerupa actiunea. Daca gerantul continua insa activitatea impotriva vointei proprietarului, credem ca gerantul nu mai are obligatia de despagubire.

b) Gerantul trebuie sa actioneze cu intentia de a gera interesele altuia (Etimologic, a gera provine din verbul latin *gero, gerere, gessi, gestum* - a duce, a purta, a administra si se distinge total de verbul a gira, care inseamna a garanta). Art. 987 Cod civil prevede, in acest sens, ca activitatea gerantului se desfasoara "cu vointa" in interesele altuia. Convingerea lui este ca gereaza interesele altuia, deoarece, daca ar avea credinta ca lucreaza pentru el insusi, nu ne vom mai gasi in prezenta gestiunii de afaceri, ci a imbogatirii fara just teme, restituirea cheltuielilor urmind a fi facuta pe calea unei actiuni *in rem verso*.

Actele pe care le face geratul nu trebuie sa fie neaparat exclusiv in interesul gerantului. El poate lucra atat in interesul sau, cat si al tertului. In acest sens, s-a dat exemplul coindivizarului care efectueaza anume lucrari asupra bunului aflat in indiviziune fara acordul celorlalti coindivizari. Desigur, gestiunea de afaceri nu opereaza in cazul proprietatii in devalmasie, deoarece exista prezumtia de mandat tacit intre sotii. In cazul proprietatii pe cote-parti, ceilalti coproprietari sa nu fi cunoscut actele gerantului si sa nu le fi incuviintat, chiar si tacit. Altfel, vom fi in prezenta unei conventii de mandat tacit.

c) Obiectul gestiunii il pot forma acte materiale si acte juridice. S-a considerat, de catre unii autori ca un act de gestiune nu trebuie sa exceda limitele actului de administrare. Cu toate acestea, s-a apreciat ca si un act de dispozitie poate face obiectul gestiunii.

d) Gerantul sa nu fi lucrat cu intentia de a face o liberalitate gerantului (*animo donandi*).

3. Capacitatea partilor.

Gerantul trebuie sa aiba capacitatea de a contracta, cu alte cuvinte, capacitatea de exercitiu deplina. Deoarece gestiunea de afaceri presupune efectuarea unor acte de administrare, credem ca acestea vor putea fi facute si de catre o persoana cu capacitate de exercitiu redusa, dar cu incuviintarea celor in drept.

In ce priveste pe gerat, atata timp cat nu-si manifesta consimtamantul, nu intereseaza daca are sau nu capacitate de exercitiu.

4. Obligatiile gerantului si ale geratului.

Odata cu indeplinirea conditiilor mentionate, ia nastere un raport juridic intre gerat si gerant, cu drepturi si obligatii reciproce. Gestiunea de afaceri dobandeste un caracter sinalagmatic. Caracterul special al gestiunii de afaceri il constituie faptul ca, prin modul de infiintare este o manifestare unilaterala de vointa, iar prin efectele pe care le produce, sinalagmatic.

Distinctia nu se impune, deoarece gestiunea de afaceri este un fapt juridic si nu act juridic.

a) Obligatiile gerantului:

- Odata gestiunea inceputa, ea va trebui continuata (art. 987 Cod civil), pana cand geratul "va putea ingriji el insusi de patrimoniul sau". Aceasta dispozitie severa, agraveaza situatia gerantului de cea a unui mandatar. Pare si paradoxal ca, intr-un contract de mandat, mandatarul sa poata renunta oricand la mandat, iar un gerant care recurge la o actiune umanitara sa fie obligat sa continue gestiunea. Severitatea este si mai accentuata, deoarece continuarea gestiunii va avea loc si dupa moartea proprietarului, "pana ce eredele va putea lua directiunea afacerii" (art. 988 Cod civil).

Cand continuarea gestiunii l-ar prejudicia pe gerant, el va putea oricand intrerupe.

- Actele de gestiune sa fie efectuate de gerant ca un bun proprietar (art. 989 Cod civil). Se are in vedere nu modul in care gerantul si-ar administra propriul sau patrimoniu, ci diligenta fireasca pe care ar avea-o un bun gospodar (diligenta apreciata *in abstracto*). Prin aceasta iarasi legea s-a aratat mai severa, in raport cu depozitarul, de exemplu. Explicatia se gaseste in faptul ca pe mandatar sau depozitar l-a ales mandantul sau deponentul si suporta riscurile lipsei lor de diligenta. La gestiunea de afaceri, gerantul s-a amestecat din proprie initiativa in afacerile altei persoane si atunci trebuie sa le administreze bine sau sa lase gestiunea altei persoane mai diligente.

- Gerantul are obligatia sa dea socoteala geratului despre gestiunea sa. Se aplica, prin analogie, prevederile art. 1541 Cod civil, de la mandat.

- Raspunderea gerantului (art. 990 Cod civil). Legea nu instituie o regula a responsabilitatii, mentionand doar ca gerantul "nu raspunde decat numai de dol, daca fara interventia lui, afacerea s-ar fi putut compromite". Cand gestiunea nu era necesara, iar prin modul in care este indeplinita se produce un prejudiciu proprietarului, gerantul raspunde pentru orice forma a vinovatiei sale. Daca gerantul si-a substituit o alta persoana, el raspunde de faptele acestei. Impotriva subgerantului, proprietarul va avea actiune in numele sau propriu, precum si o actiune in numele gerantului.

In raporturile cu tertii, facem distinctia, dupa cum gerantul a actionat in numele propriu sau in numele gerantului. In primul caz, el raspunde fata de terti, chiar daca gestiunea nu a fost necesara; in al doilea caz, raspunderea sa va fi limitata de faptul daca a fost sau nu utila.

b) Obligatiile geratului:

- Obligatia de a restitui gerantului toate cheltuielile necesare si utile pe care acesta le-a facut cu ocazia gestiunii (art. 991 Cod civil). Sunt excluse insa cheltuielile voluptorii Desigur, art. 991 Cod civil va fi aplicabil, dar numai daca gestiunea a fost necesara.

In principiu, gestiunea este gratuita, motiv pentru care geratul are obligatia de a restitui doar cheltuielile necesare si utile. S-a considerat insa ca gerantul poate solicita o remuneratie cand este un profesionist. Pana la achitarea integrala a cheltuielilor de catre gerat, gerantului i se poate recunoaste un drept de retentie asupra lucrului.

- Obligatia geratului de a indeplini toate indatoririle contractate de gerant in numele sau, in raporturile cu terti. In doctrina juridica s-a aratat ca, ratificarea gestiunii inseamna convertirea retroactiva a gestiunii de afaceri in mandat. Geratul devenind mandant, raspunde de toate actele incheiate de gerant, inclusiv pentru cele care nu au fost utile.

5. Proba gestiunii de afaceri.

Vom distinge doua cazuri, dupa cum gerantul a efectuat fapte materiale sau acte juridice. In primul caz, el va putea recurge la orice mijloc de proba, pe cand in cazul actelor juridice, va trebui sa respecte regulile din materia probelor. Avand insa in vedere ca geratul este un tert fata de actul incheiat de gerant, el va putea dovedi actele juridice prin orice mijloc de proba (art. 1198 Cod civil).

Plata nedatorata

1. Consideratiuni generale.

Codul civil denumeste plata nedatorata tot un cvasicontract. In cazul platii nedatorate, plata este nula, deoarece este lipsita de cauza si nu poate fi retinut ceea ce nu este datorat.

Persoana care face plata se numeste *solvens*, iar cea care primeste plata, *accipiens*. La plata nedatorata, solvensul devine creditorul obligatiei de restituire, iar accipiensul debitorul obligatiei.

2. Condițiile platii nedatorate.

a) Prestația solvensului să fie făcută cu titlu de plată (*solutio*), fiind lipsit de relevanță dacă obiectul plății îl constituie o sumă de bani, bunuri certe sau de gen. Este necesar ca solvensul să nu fi făcut prestația cu titlu de împrumut, donație, depozit etc.

b) Plata să fie nedatorată, adică să nu aibă ființă. De exemplu, se mai achită o datorie care a mai fost plătită; se achită o datorie inexistentă; se face plata înainte de împlinirea condiției; în cazul obligației alternative, când se predau ambele lucruri, deși obligația se stinge prin predarea doar a unuia din ele; se face plata altei persoane decât a adevăratului creditor; se plătește creditorului mai mult decât se datorează; se execută o obligație generată de un act juridic nul; se face plata unei obligații imorale sau ilicite, repetițiunea impunându-se datorită lipsei de cauză a plății; executarea unui legat revocat; se plătește o datorie reală, însă din eroare plata este făcută de o altă persoană decât debitorul; crezându-se răspunzător solidar cu ceilalți mostenitori, un mostenitor achită întreaga datorie, deci și partea celorlalți; se face plata în baza unui contract rezolvit; încasarea unor drepturi de pensie peste prevederile legale a fost considerată o plată nedatorată.

Dacă însă titlul sub care este făcută plata este acela al unei obligații naturale, repetițiunea nu mai este posibilă, deoarece conform art. 1092 Cod civil: "Repetițiunea nu este admisă în privința obligațiilor naturale, care au fost executate de bunăvoie".

c) Plata să fi fost făcută din eroare. Deși, izolat, această condiție a fost negată, marea majoritate a autorilor o consideră indispensabilă. Condiția este impusă expres chiar de legiuitor, care prevede ca plata să fi fost făcută din eroare (art. 993 Cod civil).

Când debitorul ar plăti voluntar, știind că nu datorează nimic, înseamnă că el va face o donație, plătește pentru altul sau achită o obligație naturală. În asemenea cazuri, repetițiunea plății nu va mai fi posibilă, deoarece plata are o cauză.

Dolul se asimilează erorii, deoarece este considerat o eroare provocată. Pentru a obține repetițiunea, nu are importanță dacă eroarea este de fapt sau de drept. Există, totuși, anumite situații când condiția erorii nu este cerută. Astfel, când se execută o obligație sancționată cu nulitatea absolută. Excepție face cazul când obligația este lovită de nulitate relativă, pentru că o asemenea nulitate poate fi acoperită prin confirmare (de exemplu, prin executarea voluntară). Soluția se impune, în mod excepțional, și în cazul actelor nule absolut, dar care pot fi confirmate. Avem în vedere cazul prevăzut de art. 1167 Cod civil, o donație nula pentru vicii de fond și formă, poate fi confirmată prin executare de mostenitorii donatorului.

Un alt caz când condiția erorii nu este cerută, este atunci când debitorul care a făcut legal plata a pierdut chitanța liberatorie, iar creditorul pretinde plata a doua oară.

3. Efectele plății nedatorate.

Principalul efect al plății nedatorate constă în obligația restituirii solvensului a ceea ce s-a primit cu titlu de plată.

a) Obligațiile accipiensului. Mai întâi, trebuie să distingem după cum creditorul a fost de bună sau de rea credință. Buna credință a accipiensului este prezumată. Deși obligația de restituire există indiferent dacă accipiensul a fost de bună sau de rea credință, întinderea obligației de restituire diferă însă în funcție de bună sau rea credință. Când accipiensul a fost de bună-credință, el va restitui numai în limita îmbogățirii sale. Astfel, asemenea oricărui posesor de bună-credință, va păstra fructele (art. 994 Cod civil); dacă a

instrainat bunul cu titlu oneros, va restitui doar pretul cu care a vandut bunul (art. 996 alin. 2 Cod civil); in cazul unei sume de bani, el va datora dobanzi numai de la data punerii in intarziere (art. 1098 Cod civil); daca lucrul a pierit sau a fost distrus, fie din caz fortuit, fie din culpa accipiensului, va fi liberat de obligatia de restituire (art. 995 alin. 2 Cod civil).

Cand accipiensul a fost de rea-credinta, adica a primit o plata, desi stia ca nu i se datoreaza nimic, el va trebui: sa restituie bunul si fructele acestuia (art. 994 Cod civil); in cazul in care obiectul a fost instrainat cu titlu oneros sau gratuit, pe langa daunele pe care le va datora, accipiensul va restitui valoarea bunului din momentul sesizarii justitiei, indiferent de pretul pe care l-a primit (art. 996 Cod civil); cand bunul a pierit fortuit, primitorul va restitui valoarea lui din momentul cererii de restituire, exceptind situatia cand face dovada ca ar fi pierit si la solvens (art. 995 Cod civil).

Actiunea solvensului pentru restituirea bunului cert, constituie practic o actiune in revendicare. Promovarea unei asemenea actiuni este posibila si impotriva tertului dobanditor. In cazul mobilelor tertul se va putea apara invocand art. 1909 Cod civil, iar in cazul imobilelor, prescriptia achizitiva.

b) Obligatiile solvensului. Chiar daca accipiensul ar fi de rea credinta, solvensul are obligatia sa-i restituie cheltuielile pe care le-a facut pentru conservarea bunului (art. 997 Cod civil). Desigur, este vorba de cheltuielile necesare si utile (cele care au contribuit la conservarea bunului sau la o marire a valorii lui). Sub acest aspect, daca cheltuielile necesare se restituie integral, cheltuielile utile numai in masura in care au marit valoarea lucrului. Cheltuielile voluptorii nu vor fi restituite.

In ceea ce ii priveste pe terti, efectele platii nedatorate sunt urmatoarele: - daca accipiensul a instrainat bunul cert care a facut obiectul platii, iar tertul a fost de rea-credinta, atunci solvensul va avea o actiune directa si impotriva dobanditorului.

Daca tertul dobanditor a fost insa de buna-credinta, in cazul bunurilor mobile, se va apara invocand prescriptia instantanee (art. 1909 Cod civil.), iar in cazul bunurilor imobile, va invoca uzucapiunea (art. 1895 si urm.; art. 1890 Cod civil).

Actiunea in restituire poate fi exercitata si de catre creditorii chirografari, pe calea actiunii oblice. Fiind o actiune patrimoniala, actiunea in repetitiune este supusa prescriptiei extinctive, care va incepe sa curga de la data platii.

4. Exceptii de la principiul restituirii platii nedatorate.

a) In primul rand, este cazul obligatiilor naturale, sau obligatiei civile imperfecte, cum sunt denumite uneori (art. 1092 Cod civil). Este cazul debitorului care, dupa expirarea termenului de prescriptie, executa obligatia de buna-voie (art. 20 alin. 1 din Decretul nr. 167/1958 prevede: "Debitorul care a executat obligatia dupa ce dreptul la actiune al creditorului s-a prescris, nu are dreptul sa ceara inapoierea prestatiei, chiar daca la data executarii nu stia ca termenul prescriptiei s-a implinit").

b) Plata unei obligatii imorale sau ilicite.

c) Cand plata nedatorata s-a facut unui incapabil, acesta nu va restitui decat in masura imbogatirii sale (art. 1098 si 1164 Cod civil), iar actiunea se va intemeia pe imbogatirea fara just temeii.

d) Daca plata s-a facut de o alta persoana decit debitorul, iar accipiensul a distrus cu buna-credinta actul constatator al creantei el nu va mai restitui plata solvensului

aparent. El va fi protejat de buna sa credinta. Cel care a facut plata va avea o actiune directa impotriva debitorului real.

Imbogatirea fara just temeii

1. Consideratiuni generale.

Viata dovedeste ca exista situatii cand patrimoniul unei persoane se mareste in defavoarea alteia, fara sa existe vreo legatura contractuala sau delictuala intre cele doua persoane. Romanii au evidentiat caracterul anormal al imbogatirii nejustificate, conturand principiul ca nimeni nu se poate imbogati in dauna altuia. Asa cum s-a relevat in doctrina juridica, prohibitiunea imbogatirii fara cauza continua astazi a fi unul din marile principii de echitate, care guverneaza dreptul civil, cu toate ca legile nu-l consacra nicaieri in mod expres. In absenta unei consacrarii exprese a institutiei ca atare, aplicatii ale ei intalnim in multe dispozitii legale. Astfel, asa cum vom vedea, jurisprudenta a facut o aplicare constanta a acestui izvor de obligatii.

Importanta institutiei imbogatirii fara just temeii a determinat pe unii autori sa includa in cadrul ei atat gestiunea de afaceri, cat si plata nedatorata. Mai mult, s-a sustinut chiar ca gestiunea de afaceri si plata nedatorata reglementate in codul civil sub denumirea de cvsicontracte, au la baza ideea imbogatirii fara justa cauza. Consideram ca imbogatirea fara just temeii este un izvor distinct de obligatii, care nu-si are originea nici in contract nici in delict.

Vom defini imbogatirea fara just temeii ca fiind acel fapt juridic prin care, in absenta oricarui raport juridic, patrimoniul unei persoane se mareste in detrimentul patrimoniului altei persoane.

Aplicatii ale acestui principiu vom intalni in multe texte din Codul civil;

- art.484 prevede ca proprietarul terenului retine fructele, dar trebuie sa plateasca semanaturile, araturile si munca depusa de altii;

- art.493 prevede ca proprietarul care a construit pe terenul sau cu materiale straine are obligatia sa plateasca contravaloarea materialelor;

- art.494 prevede ca cel care a construit pe terenul altuia, indiferent daca este de buna sau rea credinta, trebuie indemnizat de proprietarul terenului care retine constructia;

- art. 997, art.1618 si art.1691 Cod civil obliga la restituirea cheltuielilor facute de o persoana care a conservat un bun;

- art.1522 prevede ca, atunci cand un societar incheie un contract pentru societate fara mandatul cosocietarilor, contractul il obliga numai pe el, exceptand situatia cand ar rezulta pentru societate un profit;

- art. 766 prevede ca, in cazul raportului imobilelor la succesiune de catre mostenitorul donatar;

- art.1098 si art.1164 prevad ca, plata facuta unui incapabil; in cazul platii nedatorate, cand accipiensul a fost de buna credinta etc.

Imbogatirea fara just temeii, ca izvor de obligatii, are loc prin fapte licite si voluntare. Daca foloasele obtinute de una din persoane sunt consecinta unui act juridic la care a consimtit cealalta parte, nu mai poate fi vorba de o imbogatire fara just temeii.

Institutia imbogatirii fara just temeii a fost invocata de persoanele care gospodaresc impreuna. Instantele au retinut in acest sens, ca, atunci cand partile locuiesc si gospodaresc impreuna, in temeiul unor raporturi de rudenie sau afinitate, in care fiecare a produs si consumat in comun, prestatiile executate de catre una din parti se compenseaza cu foloasele si avantajele pe care ea le-a realizat.

De asemenea, jurisprudenta a facut aplicarea principiului imbogatirii fara just temei in cazul incasarii alocatiei de stat pentru copil de catre parinte, in timp ce copilul se afla in intretinerea celuilalt parinte, precum si in cazul imbunatatirilor aduse imobilului de catre chiras.

2. Conditile pentru a opera imbogatirea fara just temei.

a) Trebuie sa aiba loc o marire a patrimoniului prin dobandirea unor valori evaluabile in bani. Aceasta se poate realiza prin sporirea activului patrimoniului, prin dobandirea unui bun; folosinta unui lucru; imbogatirea unui bun al proprietarului de catre alta persoana. Imbogatirea patrimoniului poate consta insa si in evitarea reducerii datoriilor sale, inlaturarea unei pagube sau inlaturarea unor cheltuieli.

b) Sa se produca o diminuare a unui patrimoniu, ca urmare a maririi altuia.

In practica, asemenea cazuri se intalnesc atunci cand un coindivizar face imbunatatiri la bunul aflat in indiviziune, iar cu ocazia partajului bunul este atribuit altui coindivizar. Acesta din urma va achita contravaloarea imbunatatirilor.

c) Sa existe o legatura intre imbogatirea unui patrimoniu si micșorarea altuia, adica atat sporirea cat si micșorarea, sa fie efectul unei cauze unice. Legatura dintre cele doua nu trebuie sa aiba caracter causal. Cauza unica a maririi unui patrimoniu si reducerea celuilalt este un fapt juridic sau un eveniment.

d) Sa nu existe un temei al imbogatirii unui patrimoniu in detrimentul altuia. Absenta temeiului juridic il poate constitui, de exemplu, un act juridic. Astfel, intr-un contract de inchiriere, partile pot conveni ca imbunatatirile facute de chiras sa ramana proprietarului imobilului, la expirarea contractului. Tot astfel, dobandirea unui bun prin uzucapiune nu poate fi considerata o imbogatire fara just temei sau debitorul care beneficiaza de implinirea termenului de prescriptie extinctiva.

e) Sa nu existe un alt mijloc de recuperare a pierderii pricinuite. Actiunea in restituire este cunoscuta sub denumirea de *actio in rem verso*. Ea are un caracter subsidiar si nu poate fi exercitata decat in absenta oricarui alt mijloc de drept. Actiunea este prescriptibila in termen de 3 ani. Momentul din care incepe sa curga termenul de prescriptie, in cazul actiunii *in rem verso*, este acela cand creditorul obligatiei de restituire a cunoscut sau trebuia sa cunoasca faptul imbogatirii altui patrimoniu si pe cel care a beneficiat de imbogatire.

2. Efectele imbogatirii fara just temei.

Prin imbogatirea unui patrimoniu in dauna altuia, ia fiinta un raport obligational, debitorul obligatiei de restituire fiind cel al carui patrimoniu s-a marit, iar creditor al aceleiasi obligatii fiind cel al carui patrimoniu a fost diminuat.

Restituirea se va face in natura si doar prin echivalent daca acesta nu va fi posibil. Dubla limita care afecteaza obligatia de restituire rezida in urmatoarele:

-- debitorul obligatiei va restitui numai in masura imbogatirii patrimoniului sau.

Cand bunul care a contribuit la cresterea patrimoniului a pierit fortuit, va inceta obligatia de restituire. Daca bunul respectiv a fost instrainat, debitorul va restitui valoarea lui de la data promovarii actiunii;

- urmatoarea limita are in vedere faptul ca, nu se poate cere mai mult decat diminuarea patrimoniului. In acest sens, jurisprudenta a subliniat faptul ca, aplicarea corecta a principiului imbogatirii fara just temei impune ca obligatia de restituire a paratului sa nu depaseasca imbogatirea lui efectiva, iar indisolubil legat de aceasta, sa nu depaseasca valoarea cu care a fost micșorat patrimoniul reclamantului.

